

HORIZON-TAAL

maart - april 2022

Jaargang 54 - nummer 314

WORDLEO

esperanto.cat/wordleo/

ESPERANTO*
CAT
*Associació Catalana d'Esperanto
Kataluna Esperanto-Asocio

**WORDLE IN HET ESPERANTO
KIU ESTIS KABE?**

INHOUD

Ten geleide	3
Esperanto-erfenis? Er bestaat een IEA!	4
Er is Engels en ergerlijk Engels	5
Kiu estis Kabe?	6
Wordle in het Esperanto	7
Artikelen over taal	8
Vlaamse Ardennendag: ga je mee?	9
Recenzo: la memorajoj de Agripina	11
Litersudoko	12
El la Esperanta gazetaro	13
Nekrologo: Marian Nesse	14
UEA heeft besloten zijn huis te verkopen... ..	15
Wetenschappelijke kalender in het Esperanto	16
Bobelarto: partoprenu ankaŭ vi	17
A.-J. Witteryck: een Esperanto-boekenpionier in Vlaanderen	18
EU-conferentie – campagne van UEA – werk mee!	19

Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond vzw

54ste jaargang maart-april 2022. Verschijnt de 1ste van elke oneven maand.

Overname van artikelen is vrij op voorwaarde dat de bron wordt vermeld en een exemplaar aan de redactie wordt gestuurd.

Redactie: Piet Glorieux @ horizon.taal@esperanto.be www.esperanto.be/horizontaal

Tekstopmaak: Yves Nevelsteen yves.nevelsteen@gmail.com

Werkten mee aan dit nummer: Cyreen Knockaert, An Olijslagers, Kris Panis, Paul Peeraerts, Marc Vanden Bempt, Johan Van Eenoo e.a.

Administratie en verantwoordelijke uitgever

✉ Vlaamse Esperantobond vzw • Lange Beeldekensstraat 169, BE-2060 Antwerpen

☎ 03 234 34 00 @ admin@fel.esperanto.be www.esperanto.be/fel/nl

BE0419 028 122 • RPR Antwerpen • KBC: IBAN BE31 4025 5105 3155, BIC: KREDBEBB

bpost: IBAN BE66 0000 2653 3843, BIC: BPOTBEB1

Abonnement: 30 euro per jaar (6 nummers)

Advertentietarieven:

	1-malig	3-malig*	6-malig*
1/1 pagina	257	625	1000
1/2 pagina	150	375	600
1/3 pagina	110	275	440
1/4 pagina	80	200	320
1/8 pagina	55	140	220
1/12 pagina	30	75	120

Alle prijzen zijn in euro.

* Inlassing van 3x dezelfde advertentie van een drukklaar geleverd exemplaar.
Btw-tarief van 21% op deze tarieven.

TEN GELEIDE

Op 2 april is het zover. Binnenkort krijgen velen van jullie een uitnodiging om deel te nemen aan onze planningdag. Het is een organisatie van de strategiewerkgroep, begeleid door Guido Maertens. Samen hebben zij de resultaten van de bevraging van vorig jaar vertaald in doelstellingen die de Vlaamse Esperantobeweging zou moeten nastreven. Wij hopen op jullie enthousiaste deelname!

Piet Glorieux

UITNODIGING ALGEMENE VERGADERING

Het bestuur van de Vlaamse Esperantobond nodigt je uit om deel te nemen aan de jaarlijkse statutaire Algemene Vergadering, die zal plaatsvinden op zaterdag 12 maart om 10u30 via Zoom. Elk lid mag de vergadering bijwonen. Stemgerechtigd op deze vergadering zijn afgevaardigden van de lokale Esperantogroepen, redacteurs van Vlaamse Esperantotijdschriften, gecoöpteerde leden.

Agenda

- Bespreking en goedkeuring jaarverslag 2021;
- Bespreking en goedkeuring financieel verslag 2021;
- Verslag strategie-werkgroep;
- Rondvraag.

Schrijfwedstrijd "Esperanto"

De Vlaamse Esperantobond vzw nodigt jongeren van 16 tot 26 jaar, die in Vlaanderen of Brussel wonen, uit om deel te nemen aan de Schrijfwedstrijd Esperanto".

Er zijn 2 leeftijdscategorieën (leeftijd op de datum van 1 mei 2022).

- 16 t.e.m. 18 jaar
- 19 t.e.m. 26 jaar

De disciplines zijn als volgt:

- gedicht
- kortverhaal
- spreekbeurt (of ook wel: voordracht, verhandeling, essay)

Uiterste datum van inzending: 1 mei 2022.

Te winnen prijzen:

1ste prijs: gratis deelname* aan het Esperanto-jongerencongres in Nederland (20-27 augustus 2022), t.w.v. 250 euro; 2 dagen gratis Esperanto-beginnerscursus; boekje met bekroonde teksten; publicatie in het tijdschrift van de Vlaamse Esperantobond.

2de prijs: korting t.w.v. 100 euro bij deelname* aan het Esperanto-jongerencongres in Nederland (20-27 augustus 2022); 2 dagen gratis Esperanto-beginnerscursus; boekje met bekroonde teksten; publicatie in het tijdschrift van de Vlaamse Esperantobond.

3de prijs: korting t.w.v. 50 euro bij deelname* aan het Esperanto-jongerencongres in Nederland (20-27 augustus 2022); 2 dagen gratis Esperanto-beginnerscursus; boekje met bekroonde teksten; publicatie in het tijdschrift van de Vlaamse Esperantobond.

Alle info: <https://esperanto.be/fel/konkurso.html>

* Voor jongeren die nog niet eerder deelnamen aan een internationale Esperantobijeenkomst.

IJK, de internationale Esperanto-jongerenbijeenkomst vindt deze zomer plaats in Nederland. Da's voor Vlaamse jongeren de ideale gelegenheid om kennis te maken met de taal en haar sprekers! <https://ijk2022.tejo.org/>

ESPERANTO-ERFENIS? ER BESTAAT EEN IEA!

De vroegere secretaresse van de Esperantogroep van Aalst achte - nu ze de 90 gepasseerd is - de tijd gekomen om haar Esperantocollectie veilig te stellen voor de toekomst. Haar kleindochter contacteerde FEL om een geschikte plaats te vinden. Die vond ze bij het Internacia Esperanto-Arkivo (IEA). Dat heeft net tot doel dergelijk erfgoed veilig te bewaren op (heel) lange termijn.

Ze gaf ons daarom een vijftigtal boeken en een stapel tijdschriftnummers. Toen we die bij haar thuis gingen ophalen, moest ze met veel spijt bekennen dat het grootste deel van het archief al in de papiermolen was beland voor ze eraan dacht FEL en IEA te contacteren. Alle brieven, contacten, inventarissen, congresdocumenten en zo veel meer zijn daardoor helaas voorgoed verdwenen. Ze waren een mooie aanvulling geweest van het IEA-archief, dat een beeld had kunnen geven van het Esperanto-groepsleven in de voorbije decennia.

Jammer, maar tegelijk begrijpelijk. Dit is zeker niet de eerste keer. Hoe kan de familie de waarde van zo'n collectie inschatten, als de betrokken Esperanto-actieveling dat niet vooraf gemeld heeft? Als ze niet gehoord hebben van het Internacia Esperanto-Arkivo, dat graag dergelijke stukken verzorgt en bewaart, dan is de weg naar de papiermand snel gevonden. En dan hebben we het niet alleen over boeken en tijdschriften, neen, alle documenten in verband met het Esperanto-leven zijn even waardevol.

Gelukkig zijn er ook andere voorbeelden: IEA bewaart al verscheidene persoonlijke archieven.

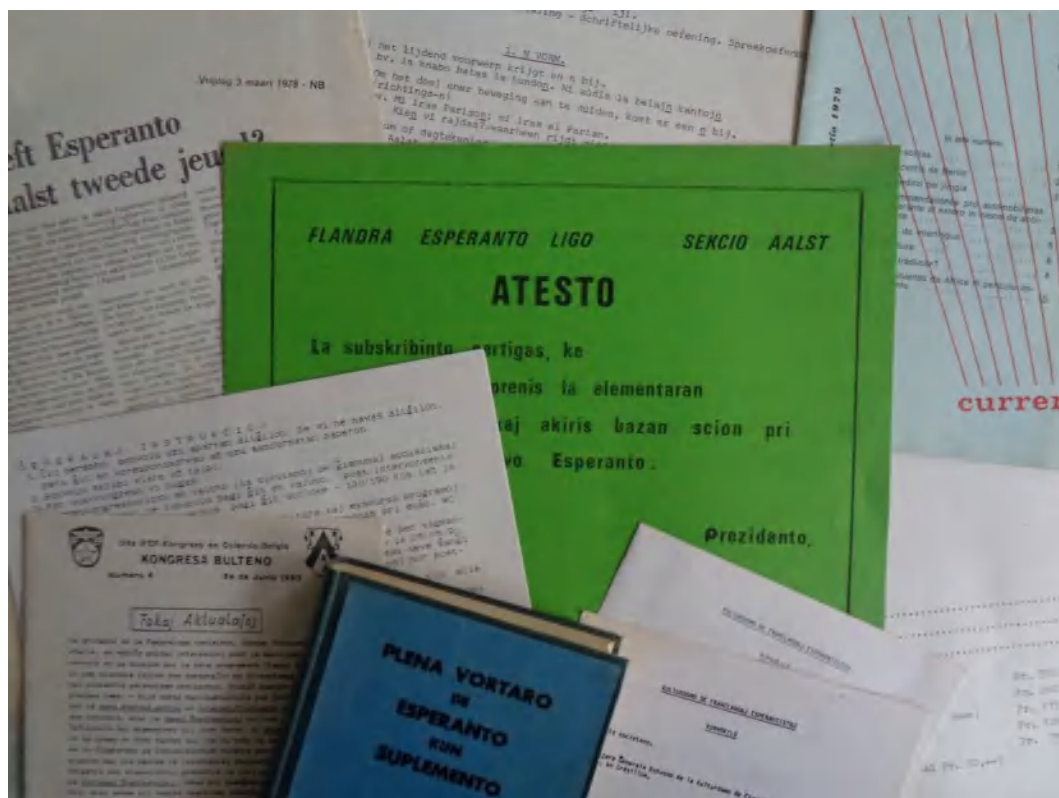
Dit voorval noopte ons ertoe nu jou, net als alle andere mensen die met Esperanto bezig waren en/of zijn, te vragen **actie** te ondernemen. Een kleine moeite nu kan herhaling voorkomen.

Je Esperantocollectie is je wel meer waard, nietwaar?

Heel eenvoudig. Als je op korte termijn je verzameling wil doorgeven, contacteer ons dan gewoon nu. Als je dat pas later wil doen, ter gelegenheid van een verhuizing of - erger maar nu eenmaal onvermijdelijk - bij overlijden, breng je familie dan op de hoogte van het bestaan van IEA. Geef hun onze contactgegevens, bv. de webstek iespa.eu, zodat ze jouw integrale Esperantocollectie een waardige bestemming kunnen geven. En druk hun op het hart dat zeker niet na te laten.

We vragen je daarnaast graag deze boodschap ook door te geven aan andere mensen in je omgeving die met Esperanto bezig zijn of waren: ook voor hen geldt deze warme oproep. Het Internacia Esperanto-Arkivo (IEA) bewijst jou en hun graag deze dienst.

Marc Vanden Bempt
IEA, info@iespa.eu

ER IS ENGELS EN ERGERLIJK ENGELS

In een voorpublicatie van zijn boek *Tegen de tijd. Kanttekeningen bij de wereld*, verschenen in het novembernummer van het tijdschrift *De Lage Landen*, uit de bekende cultuurfilosoof Ton Lemaire zijn ergernis over ‘overbodig’ Engels. Hoewel het fenomeen in Nederland nog sterker is dan in Vlaanderen, is zijn opinie het delen waard.

De auteur noemt zich geen taalpurist of Engelshater, integendeel hij heeft - terecht - lof voor de kwaliteiten van het Engels: soepel, beknopt, direct, met een rijke woordenschat. Twee- of drietaligheid is voor hem ook geen probleem, maar elk op zijn niveau van communicatie, zonder dat de ene de andere verdringt. Hij heeft bijvoorbeeld ook een probleem met het feit dat de streektaal verdrongen wordt door het AN.

De ‘anglicismen’ bestaan in diverse categorieën. Er zijn de losse, nieuwe woorden, bv. event, pageturner, issue... maar ook de Engelse substantieven die een Nederlandse uitgang kregen: linken, checken, triggeren. Daarnaast zijn er oorspronkelijke woorden die onder invloed van het Engels een andere betekenis hebben gekregen. Controleren bv. betekende oorspronkelijk nakijken maar krijgt meer en meer ook de betekenis van “beheersen”. Soms zijn er zelfs minder voor de hand liggende invloeden. Een zinswending zoals “zijn ding doen” is duidelijk een na-aping uit het Engels. En natuurlijk is er het veelvuldig gebruik van Engelse begrippen voor woorden waarvoor een perfect Nederlands synoniem bestaat: airport (luchthaven), in charge (verantwoordelijk), orchestra (orkest).

Wat is de reden voor die toevloed aan anglicismen? Aanstellerij? Prestige? Gemakzucht? Het is een feit dat de externe druk van het Engels sterk is, maar er was ook een andere reactie mogelijk geweest dan wat zich nu afspeelt, bijvoorbeeld zijn eigen taal verdedigen.

Het probleem is dat Nederland (en Vlaanderen) zich de taal van de “markt” eigen heeft gemaakt. Het is een onderdeel van de globalisering op Angelsaksische leest. De suprematie van het bedrijfsleven laat zich ook voelen in de (populaire) cultuur die meer en meer verengelst.

© libellule789 - Pixabay

In het onderwijs evolueert ook alles naar het Engels. Hoogleraren kennen nauwelijks nog een andere vreemde taal en zijn daarom aangewezen op vertalingen.

En wat opvalt is dat er weinig verzet is, zelfs niet van extreemrechts dat zo oploopt met het “eigene”. Het probleem is dat het nogal ongrijpbaar is en dat het veel gemakkelijker is om van moslims of Joden een concrete zondebok te maken. Wat belet neerlandici, schrijvers en dichters om een manifest te publiceren of redacties van kranten en tijdschriften om zich aan een bepaalde standaard te houden?

Natuurlijk is het moeilijk om een grens te trekken. Ontlening van woorden is dikwijls een verrijking van de taal, maar het is iets anders als het zo eenzijdig (nvdr), op zo’n schaal en met zo’n snelheid gebeurt.

De auteur vindt dat een eerste stap tegen die allesoverheersende verengelsing individueel gezet kan worden, je eigen communicatie kritisch bekijken. Het is ook van belang te wijzen op het gevaar van vergaande culturele uniformisering, het verdwijnen van diversiteit.

Elke grote culturele revolutie, bv. de industriële revolutie, gaat gepaard met een verlies aan culturele en talige verscheidenheid. Maar het is belangrijk te beseffen dat, zoals de grote antropoloog Lévi-Strauss schreef, de rijkdom van de mensheid niet in een of andere succesvolle cultuur bestaat maar in het “geheel van de verschillen”.

Piet Glorieux

KIU ESTIS KABE?

Kabe estis la plumnomo de Kazimierz Bein, elstara esperantisto el la unua jardeko de la pasinta jarcento. Li naskiĝis en Pollando en 1872, kaj li lernis Esperanton en 1903, vidinte Esperantan rubrikon en angla revuo. Tio vekis lian intereson, kaj li aĉetis lernolibron. Li rimarkis, ke “post kelkhora laboro” li jam povas legi preskaŭ ĉiajn tekstojn sen vortaro. Same kiel Zamenhof, li estis okulkuracisto, do li decidis viziti sian kolegon Zamenhof ĉe lia laborejo. Tiel komenciĝis lia Esperanta agado.

Li tre rapide fariĝis aktiva tradukisto, kaj baldaŭ famiĝis sub siapluumnomo Kabe (por KAzimierz BEin). Li estis esperantisto nur de tri jaroj, kiam en 1906 li fariĝis vic-prezidanto de la Akademio de Esperanto. Li verkis la unuan unu-lingvan vortaron de Esperanto, en kiu la vortoj ne estis tradukitaj, sed difinitaj en Esperanto mem, kun utilaj ekzemplo-frazoj. La unua eldono de Vortaro de Esperanto aperis en 1911.

Nuntempe li estas fama inter esperantistoj ĉefe pro traduko de ampleksa romano el la pola, La faraono de Bolesław Prus. La tri dikaj volumoj de tiu traduko ankoraŭ troviĝas en klub-bibliotekoj tra la mondo, kaj ankaŭ en la reto, se vi volas rigardi ilin. Kvankam tio estas lia plej konata verko, li produktis multajn aliajn tradukojn (neniam originalajn verkojn), kaj estas apenaŭ kredeble, ke li sukcesis produkti tiel ampleksan verkaron dum la mallonga periodo, nur proksimume ok jaroj, de sia Esperanta agado.

Sed Kabe estas plej fama inter esperantistoj ne pro sia vortaro, nek pro siaj tradukoj, sed pro sia subita kaj sen-klariga malapero el la Esperanta movado en 1911. Tiel ekestis nova verbo en Esperanto: kabei (aŭ foje kabeiĝi), kun la signifo “post antaŭa aktiveco, forlasi la Esperanto-movadon”.

Kabe neniam kontentige klarigis la kialon de tiu subita retiriĝo. En 1931 li konsentis esti intervjuata de la grava revuo Literatura mondo, kaj tiam li parolis pri neprogreso de Esperanto kaj pri sia opinio, ke tia neprogresanta lingvo ne povos esti solvo de la monda lingvo-problemo.

La profesia laboro de Zamenhof kiel okulkuracisto certe suferis pro lia okupiĝo pri Esperanto; kontraste, Kabe fariĝis en 1908 unu el la fondintoj

kaj la unua direktoro de la Varsovia Instituto pri Okul-kuracado. Estas facile imagi, ke li tutsimple ne plu trovis tempon por okupiĝi ankaŭ pri Esperanto. Eble estis ankaŭ personaj kialoj, ekzemple malbonaj rilatoj kun aliaj esperantistoj.

Sed tiuj estas nur supozoj. Neniu scias kial de 1911 ĝis sia morto en 1959, Kabe neniam plu okupiĝis pri Esperanto.

© Kazimierz Bein (Kabe).jpg - Wikimedia Commons

Bovenstaand artikel is verschenen op de website <https://uea.facila.org/>

Hier vind je informatie en nieuws over UEA en de Esperanto-beweging. De artikelen zijn kort en gemakkelijk om mensen te helpen die de taal leren, en ze bevatten alleen de stamwoorden die in de lijst met gemakkelijke woorden te vinden zijn. Alle artikels op UEA.facile worden ook ingesproken. Da's super als je eens wilt horen hoe de taal klinkt!

<https://uea.facila.org/artikoloj/homoj/kiu-estis-kabe/>

WORDLE IN HET ESPERANTO

Het Engelse woordspel Wordle ging in december 2021 online en werd onlangs aangekocht door de New York Times. Kopieën verschenen snel in andere talen - in het Esperanto minstens twee. Robert Nielsen van Libera Folio sprak met een van de makers.

Het online, Engelstalige woordspel Wordle werd in oktober vorig jaar uitgebracht door de Amerikaanse ontwikkelaar Josh Wardle en is enorm populair sinds december, toen de mogelijkheid werd toegevoegd om het resultaat online te delen. Nu spelen miljoenen mensen het elke dag, en resultaten zijn overal op sociale media te zien.

De belangrijkste attractie van het spel is dat alle gebruikers dezelfde puzzel op dezelfde dag krijgen en hun resultaten kunnen vergelijken. Op 31 januari werd bekend dat het spel door de New York Times was gekocht voor een “bedrag van zeven cijfers”, meer dan een miljoen dollar. Het spel zal “tijdelijk” gratis zijn.

Hoewel het originele spel in het Engels is, verschenen er al snel vertalingen in tientallen talen, waaronder het Esperanto. Libera Folio sprak met Enric Pineda, de maker van WORDLEO, over de Esperantoversie van het spel.

Libera Folio: Wat is WORDLEO en hoe werkt het spel?

Enric Pineda: - WORDLEO is een eenvoudig, gratis spel waarvan het doel is om een woord van 5 letters te raden in zes tests. Het te raden woord verandert elke dag, en men kan slechts één woord raden tijdens één spel. De bediening is heel eenvoudig: de speler schrijft een woord van 5 letters en het spel kleurt de letters met 3 kleuren: grijs als de letter niet in het verborgen woord voorkomt, oranje als de letter op een andere positie staat en groen als de letter op de goede plaats staat.

Waarom heb je het spel gemaakt en wat is je doel?

- Om eerlijk te zijn, was mijn oorspronkelijke doel om mezelf te testen, om de mogelijkheid te onderzoeken om het originele spel aan te passen aan een andere taal. Ik zag dat het originele spel door een Catalaanse programmeur was aangepast aan de Catalaanse taal, dus ik zei tegen mezelf: “Misschien

is dat makkelijker dan ik denk”. Later zag ik dat het spel ook de taal kon verspreiden onder de gebruikers van de verschillende versies van het spel, en ook de gebruikers van sociale netwerken in het Esperanto kon aanmoedigen om hun successen te delen.

- Het originele spel aanpassen was niet moeilijk, maar het kiezen van de woordenlijst was erg moeilijk en vervelend.

Hoeveel mensen hebben het spel al gespeeld?

- Helaas bevat het spel dit cijfer niet, maar we zagen dat in de eerste twee uur van zijn bestaan al zo'n honderd mensen het spel bezochten.

Wat zijn de verschillen tussen WORDLEO en de andere Esperantoversie Vortjo.net?

- Behalve de naam of de grafische interface zijn de verschillen niet zo groot. Misschien lijken de kleuren en de innerlijke werking van WORDLEO meer op het originele spel.

Heb je toekomstplannen voor WORDLEO of andere spellen?

- Ons beste plan is om te genieten van de reputatie die het spel heeft verworven. We werken ook aan een Occitaanse versie van het spel, samen met de Occitaanse krant “El jornalet”, dus in de komende weken zal een andere versie van het spel speelbaar zijn.

Het is niet meteen duidelijk of de beslissing van de New York Times om het originele spel te kopen op enigerlei wijze gevolgen zal hebben voor de exemplaren in vreemde talen. Eerdere mobiele apps die de game kopieerden, werden verwijderd uit de appstore van Apple - Wordle heeft geen officiële app.

Afgezien van het grafische aspect, lijken de twee Esperanto-taalversies van Wordle enigszins verschillende woordenlijsten te hebben. WORDLEO accepteert alleen basiswoordvormen, maar woorden met andere uitgangen werken ook in Vortjo.

<https://esperanto.cat/wordleo/>

<https://vortjo.net/>

Originele artikel: <https://mallonge.net/wordle-lf>
Vertaling: Yves Nevelsteen

ARTIKELN OVER TAAL

Duits in België. Hoewel Duits een officiële taal is in België, is er nog een lange weg af te leggen naar gelijkberechtiging voor het Duits. Toch is er in het laatste decennium een duidelijke verbetering merkbaar. Dat bleek tijdens de plenumvergadering van het parlement van de Duitstalige gemeenschap over het gebruik van het Duits in de juridische communicatie. Het parlement roept de Waalse verantwoordelijken op om bij vertalingen rekening te houden met de juridische terminologie zoals die vastgelegd is door de parlementaire commissie voor terminologie. *Uit de krant GrenzEcho van 1 februari 2022*

Duits onder druk in de wetenschap? Ook in Duitse universiteiten zijn Engelstalige cursussen geen zeldzaamheid meer. Niet alleen in de exacte wetenschappen maar ook meer en meer in de geesteswetenschappen. En dat ondanks het feit dat Duits op de 12e plaats staat in de lijst van meest gesproken talen ter wereld en Duitsland als onderzoeks- en vestigingsplaats nog steeds een zwaargewicht is. Het befaamde Goethe-instituut probeert de trend te keren door samen met de DAAD (Dienst voor Academische uitwisseling) taallessen te organiseren die buitenlandse studenten voorbereiden op het behalen van een Duitstalige bachelor. *Uit Alumniportaal Deutschland, online medium, november 2021*

Op 16 oktober laatstleden werd aan **prof. dr. J. Haazen de Marnix-Erepenning** toegekend. Daarbij werd de lofrede uitgesproken door de Vlaamse minister-president Jan Jambon. Hij kreeg de prijs voor zijn uitzonderlijke inzet voor het verdedigen en promoten van de Vlaamse taal en cultuur.” Prof. Haazen was van 1965 tot 1981 stadsbeiaardier van Antwerpen, vervolgens tot zijn pensioen in 2010 van Mechelen en directeur van de wereldvermaarde beiaardschool Jef Denyn. Op dat ogenblik was hij al een aantal jaren titularis-beiaardier van de Peter-en-Pauluskathedraal in Sint-Petersburg, zijn tweede thuis, waar hij lesgeeft als hoogleraar. [nvdr: En niet te vergeten, Jo Haazen speelde en speelt een

belangrijke rol in de Vlaamse Esperantobeweging]. *Uit de krant Het Nieuwsblad van 16 oktober 2021*

Project voor **bescherming van bedreigde talen in Rusland.** Het Russische Federaal Instituut voor de Inheemse Talen kondigt aan dat het educatief materiaal zal ontwikkelen en inheemse talen nieuw leven inblazen in de Siberische republiek Jakoetië. Het gaat om het Jakoets, gesproken door een half miljoen inwoners, en de talen van de Evenken- en Evenen-etnieën. Het probleem is dat kinderen de taal spreken voor ze naar de basisschool gaan maar nadien hun kennis verliezen door gebrek aan leraars die hun taal spreken. Het project bestaat uit diverse online trainingsprogramma's en interactief materiaal dat leraars kunnen gebruiken in de klas. *Uit online medium Language Magazine, 7 maart 2021*

Een taal met 137 woorden. De vrolijke kunsttaal Toki Pona. Er bestaan kunstmatige talen met een praktisch doel, zoals het Esperanto. Maar er zijn ook talen bedacht die geen enkel ander nut hebben dan plezier (en troost) bieden aan taalliefhebbers. Het aanstekelijke Toki Pona is zo'n taal. <https://mallonge.net/toki-pona>

1500 talen halen wellicht het einde van de eeuw niet 1500 talen maken een grote kans om tegen het einde van deze eeuw voorgoed uit te sterven. Dat hebben wetenschappers van de Australian National University ontdekt. Wel zijn er volgens hen manieren om dit verlies tegen te houden. De studie is de eerste in haar soort om alle verschillende factoren in kaart te brengen die bedreigde talen onder druk zetten. <https://mallonge.net/1500>

Op Catalaanse scholen woedt een taalstrijd Als een voorschot op het nieuwe jaar heeft de openbare kleuter- en basisschool Turó del Drac in het Catalaanse Canet de Mar donderdag een nieuw begin gemaakt. Sindsdien wordt een kwart van de lessen in het Spaans gegeven. Dit gebeurt niet uit vrije wil, maar onder dwang van de rechter. <https://mallonge.net/catalaans>

VLAAMSE ARDENNENDAG: GA JE MEE?

*De Vlaamse Ardennen is de naam die men gaf aan de heuvelachtige streek in het Zuiden van Oost-Vlaanderen, de driehoek Ronse-Brakel-Oudenaarde zowat. Elk jaar organiseert Natuurpunt een Vlaamse Ardenlendag, waar esperantisten vaak aan deelnemen. Dit jaar vindt de activiteit plaats op **zondag 18 april 2022**.*

Dit jaar maken we 's voormiddags kennis met het Muziekbos (Louise-Marie). Afspraak: om 9u bij de kerk van Louise-Marie, La Salettestraat. 's Middags eten we onze picknick in de parochiezaal bij de kerk van Louise-Marie.

's Namiddags bezoeken we het legendarische Bos t'Ename (Ename). Afspraak om 14u bij de kerk, Enameplein. Einde omstreeks 17u.

Praktisch

Voorzie je best van laarzen of stevige hoge wandelschoenen! Maar wees gerust. Het is geen wandeling voor natuurspecialisten of een speedmars. Hou er rekening mee dat de wandeling niet geschikt is voor buggy's.

Breng je picknick mee! Warmen en koude dranken zijn verkrijgbaar aan de Boembekemolen!

Als je met de trein wil komen, verwittig je ons dan vroeg genoeg? Dan kunnen we een taxidienst organiseren vanuit station Zottegem.

Inschrijvingsgeld: 5 euro. Eventuele winst gaat naar het Natuurfonds Vlaamse Ardennen.

Na inschrijving ontvang je meer details (incl. wegbeschrijving).

Drie goeie redenen om deel te nemen

- Eén. Ontdek natuur en cultuur van een mooie streek tijdens het mooiste seizoen.
- Twee. Steun de lokale natuurverenigingen die deze streek beschermen.
- Drie. Toon of maak kennis met Esperanto in actie.

Inschrijven

Laat weten aan Piet Glorieux (piet.glorieux@gmail.com) dat je wenst deel te nemen, en met hoeveel personen. Informeer hem ook hoe je naar daar komt (via eigen of openbaar vervoer) en of je de hele dag komt, alleen 's voormiddags of alleen 's namiddags.

De 5 euro kan je overschrijven op het rekeningnummer BE15-5230-8080-6230 - BIC TRIONL2U van Esperantogroep La Konkordo.

Piet Glorieux

**organisatie: La Konkordo – Kortrijk
i.s.m. Natuurpunt**

www retbutiko.be

Anna Löwenstein

La memorajoj de Julia Agripina

Agripina estas lerta, bone edukita kaj ambicia. Ŝia sekreta deziro estas fari paroladon antaŭ la Roma senato, tamen ŝi scias, ke kiel virino ŝi neniam rajtos fari tion. Kvankam ŝi estas membro de la plej eminenta familio de Romo kaj parenco de ĉiuj imperiestroj ekde Julio Cezaro, tio tute ne protektas ŝin – eĉ male. Kiel ŝi baldaŭ konstatos, nenio laŭ la Romanoj estas pli timinda kaj suspektinda ol potenca virino.

Eldonjaro: 2021

Presita versio: 260 p., prezo: 20 eŭroj+ afranko.

Bitaj versioj (ePub, PDF, Kindle): prezo 12 eŭroj.

Flandra Esperanto-Ligo, Lange Beeldekensstraat 169, B-2060 Antwerpen.

Rete: www.retbutiko.be – retbutiko@fel.esperanto.be

NIA LITERATURO HAVAS NOVAN KLASIKAĴON: LA MEMORAĴOJ DE AGRIPINA

Mirinde brile verkita romano, en kiu la aŭtorino sin mem superas. Tre malofte oni konscie ĉeestas la aperon de nova klasikaĵo, sed mi kredas, ke tio nun okazis al ni. Kun kreskanta ensorĉiĝo mi tra legis la Memorajojn de Agripina kaj, eĉ se tio sonas strange, mi povas rediri mian ĵusan juĝon: Ĵen nia literaturo havas novan klasikaĵon.

Kiel klasikfilologo, fake siatempe sufiĉe funde mi pristudis la periodon de Cezaro ĝis Diokleciano, sed ĉi tiu romano de Anna Löwenstein iamaniere eĉ pli vigligas la bildon, kiun pri ĝi mi jam havis. Ŝi vere verkas nekredeble sorĉiste: Ĉi tiuj Memorajoj komenciĝas de plej frua periodo tra la tuta vivo, kaj enplektiĝas kompreneble detaloj de ĉiuj niveloj, seriozaj kaj ŝercaj, ofte atestitaj kaj fojfoje iom nebule-sugestataj.

Bela invento estas, ke al kelkaj el la roluloj ŝi donas „infaneskajn” nomojn, „Pina” por „Agripina”, „Sinjo” por „Drusila” kaj la plej fama, kompreneble, estas „Boteto”, infantempa ŝercnomo de imperiestro Kaligulo. Mirinde brila ideo estis, aldoni dorskovrile kopion – multe pli grandan ol la originala monero – de tiuepoka sesterco kun bildo de la tri fratinoj de Kaligulo: Agripina, Drusilla kaj Iulia (Julia).

En la libro Anna ekprenis kelkajn vortojn, kiujn ŝi ofte ripetas, sed kiuj por mi iom perfidas aŭ ŝiras la klasikecan fonon de la rakontado, precipe tiel min trafis la vorto „divano”, kio por mi estas karakterize ne-klasikepoka, nome el kulturo pli fora. Miascie la germana aŭtoro Johann Wolfgang von Goethe ĝin en la eŭropan konscion enkondukis per sia West-östlicher Divan. Kvankam tuj de-interne mi kontraŭis tiun vorton, ĉar ĝi impresas tro ne-klasikepoka, malgraŭ serioza pluserĉado en Esperanto pli taŭgan vorton mi ne sukcesis elfosi. Do, malgraŭ interna kontraŭstaro al divano, tamen, ĝi restu!

Diversaj litertipoj

Mirinde trafa invento estas la uzado de pluraj litertipoj, kiuj indikas kiaspecan tekston ni legas. Agripina estas la rakontanta persono, kiu verkas – por si mem – historion pri la periodo, kiun ŝi mem

partoprenis (efektive tion ŝi ja vere faris!), kursive ŝi tion mem prikomentas. Kelkfoje meze de frazo aŭ eĉ meze de vorto ŝi interrompas sin mem. Pli granda litertipo donas la bazan rakontadon de la libro.

Enhave

Miatakse, la ĉefa temo de tiu ĉi romano estas – certe, tiugeneracie aŭtente aktuala – la rolo de virinoj en publikaj kunvenoj. Dum la tempo iom post Kristo, en romiaj rondoj ekestis certa strebado al virina emancipiĝo el sub la potenco de la viroj. Kelkfoje entreprenista virino sukcesis leĝe memstariĝi. Agripina, en ĉi tiu nuna romano, estas klara ekzemplo de tiu evoluo.

En la libro ni renkontas tre kleran kaj sufiĉe ruzan personon, kiu siaepoke, bedaŭrinde, ĉar ina, ne povis atingi la plej suprajn ŝtupojn de la regado. Ankaŭ multajn generaciojn poste tio same ankoraŭ ne eblis, – nur esceptokaze ie-tie tra la eŭropa historio tio montriĝis realigebla – pensu pri la mirinda abatino Hildegardis de Bingen (1098-1179) kaj poste pri la brita reĝino Viktoria. Se diri ĝeneralige, ĝis en nia epoko mem nur viroj daŭre superregas en Eŭropo, tre bedaŭrinde. Miasupoze, Anna volas montri tion ĉi-romane.

Por fini

Tre bedaŭrinde la eldonejo decidis ne enpresi la genealogian arbon de la familioj Julia-Klaŭdia, sed aldoni ĝin kiel apartan folion. Aliflanke ĉe la legado tio regule montras sian grandan utilon.

Antaŭe aperis de la sama verkinto: *La ŝtona urbo kaj Morto de artisto.*

Gerrit Berveling

Anna Löwenstein: La Memorajoj de Agripina. Eld. Flandra Esperanto-Ligo, Antverpeno, 2021. Bindita versio: 564 plus 2 paĝoj, kudre bindita. Bitaj versioj por diversaj librolegiloj. Prezo ĉe FEL: bindita versio: 20 eŭroj plus afranko; bitaj versioj: 12 eŭroj.

<https://retbutiko.be/eo/ero/juag>

LUDO

LITERSUDOKO 3

Anstataŭ 9 ciferojn, vi uzu jenajn 9 literojn:

A, G, I, M, N, O, P, R T.

En la grizaj kvadratetoj aperos Esperanto-vorto.

Sukceson!

(kun danko al Det Koning)

		P				R	M	
	G	T		R		O		
	O		N	G		P		
				M		A	O	
			T			M	G	P
I				O				N
		A		T	R			M
	T		G					

Solvo de la enigmo de Horizon-taal, n-ro 313:

d	a	n	c	g	r	u	p	o
p	U	C	d	n	o	a	G	R
r	G	O	P	U	A	C	n	d
U	n	g	o	r	D	r	A	c
c	D	R	N	A	P	G	o	u
A	o	P	u	c	g	r	D	n
n	p	u	G	d	c	O	r	a
g	R	d	A	O	U	N	c	P
o	c	a	r	p	n	d	u	g

EL LA ESPERANTA GAZETARO

Op naar C-2-KER-examens in het Esperanto.

Tijdens het voorbije Virtuele Wereldcongres presenteerde Katalin Kováts, redacteur van de website edukado.net, het resultaat van het team dat werkt aan de lancering van het KER-C-2-examenniveau, het taalniveau van een moedertaalspreker. Het KER [Komuna Eŭropa Referenckadro], het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Talen, biedt een instrument om het niveau van taalbeheersing te beschrijven. Het is uitgewerkt door de Raad van Europa en het bestaat nu al in 5 van de 6 niveaus: A-1 t.e.m. C-1. Het voorbereiden van het C-2-niveau vergde maanden gespecialiseerd werk door een team van vier Hongaarse vrouwen (!), Taaltestexperts: Márta Kovács, Zsófia Kóródy, Pálma Csiszár en Katalin Kováts zelf.

Tot op heden zijn zij de enigen die de KER-examens maken en afnemen. Het team analyseerde en vergeleek honderden pagina's tekst over taalexamens van het hoogste niveau die nu al bestaan in andere talen. Ze analyseerden en vergeleken ook een tiental bestaande modellen van bekende examencentra in Europa. Ten slotte creëerden ze de nieuwe examens voor het hoogste niveau in het Esperanto, definieerden de onderdelen van het examen, selecteerden taaktypes en creëerden modeltests. Volgens de plannen is de nieuwe C-2-examenfase analoog aan de examenfasen voor de reeds bestaande KER-examens, maar er komen nieuwe onderdelen in voor. Het eerste C-2-examen wordt eerstdaags verwacht. *Bron: edukado.net, 19/07/2020*

TEJO wordt "adviserende organisatie" van UNESCO. Na UEA (Wereld-Esperantovereniging), die de status in 1998 verkreeg, verwierf ook TEJO (Wereld-Esperantjongerenvereniging) de status van "adviserende organisatie" bij UNESCO. Dit houdt in dat TEJO recht heeft om deel te nemen aan UN-evenementen en er standpunten in te nemen. Die status vergemakkelijkt ook het leggen van contacten met landendelegaties en diplomaten. TEJO wil zijn nieuwe status al aanwenden op het ECOSOC-jongerenforum van volgende april. Leuk om te weten is dat die status behaald werd dankzij de medewerking van Spyros Papadatos, sinds

1 oktober officieel in dienst van FEL maar in de realiteit werkend voor TEJO. *Bron: Libera Folio, 15 oktober 2021*

De Japanse **esperantiste Oŝoka Taeko verzamelde 110.000 handtekeningen tegen kernwapens.** Vijf jaar stond zij uit protest voor de gebombardeerde koepel in het centrum van Hiroshima. Zij kwam op tegen de Japanse regering, die het verdrag voor de wereldwijde afschaffing van kernwapens niet wil ondertekenen. Bekijk het filmpje op YouTube onder de link <https://mallonge.net/taeko>

Esperantist Nicolau Dols Salas wordt de nieuwe **voorzitter** van de afdeling filologie van het Instituut d'Estudis Catalans [Instituut voor Catalaanse Studies], de officieuze **Academie van de Catalaanse Taal.** Nicolas Dols is hoogleraar aan de Universiteit van de Balearen en van het post-universitaire studiecentrum Interlinguïstiek van de Universiteit van Poznan (Polen). In 2017 won hij de eerste prijs voor Poëzie in de literatuurwedstrijd van de UEA (Wereld-Esperantovereniging) met het gedicht "Pasio. Poemo en ses stacioj". *Uit Bitbulteno 78 van Hispana Esperanto-Federacio*

Universitaire cursus met kredietpunten in China. Op 6 januari laatstleden werd de cursus Esperanto aan de universiteit van Nanchang afgesloten. Tweeëntwintig studenten uit veertien universitaire faculteiten legden het eindexamen af. Wie de cursus met succes afrondt krijgt 2 kredietpunten. In totaal bestaat de cursus uit 32 lessen, twee per week. De cursus wordt georganiseerd sinds 2004 maar de laatste jaren meerdere keren per jaar.

WIST JE DIT AL OVER MONATO?

Wist je dat in Monato, een tijdschrift uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond, artikels verschijnen door medewerkers op alle continenten? In het maart-nummer staan er rapporten uit Brazilië, Canada, Cuba, de Filipijnen, Italië, Kazachstan, Korea, Mexico, Nieuw-Zeeland, Rusland, Turkije ...

Wist je dat Monato een YouTube-kanaal heeft? Op <https://www.monato.be/jutubo> vind je elke maand een praatje van de hoofdredacteur over het recentste nummer. Maar ook met Massimo, de nieuwe redacteur van de rubriek "Politiko", kan je er kennismaken, of met de charmante proeflezeres Fransoazo.

Wist je dat Monato in acht verschillende vormen verschijnt? Meest populair is de gedrukte versie, maar de digitale versies winnen vlug aan betekenis, bijvoorbeeld de versie voor iPhone en iPad, de versie voor Kindle-leesapparaten, de gesproken versie voor slechtzienden of voor wie liever luistert en niet leest. En wat leuk is, al die digitale versies zijn gratis voor wie zich op de papieren versie abonneert.

En als je nog geen abonnee bent, dan krijg je nu een abonnement van 16 maanden voor de prijs van 12 maanden. Kijk vlug op <https://monato.be/senpage>

NEKROLOGO

MARIAN NESSE

We kregen het droevige bericht dat Marian Nesse, een van de vier Kajto-Kvarope-leden, is overleden op 8 februari laatstleden. Marian was nog te zien tijdens het optreden van Kajto ter gelegenheid van het openingsfeest van de nieuwe Esperantozetel in het voorjaar van 2018.

Samen met haar levensgezellin Marita Kruijswijk, ook aanwezig tijdens het Kajto-optreden, was ze actief in een hele reeks bands. De belangrijkste was wel het duo Marianta, samen met Marita. Beide dames lagen ook aan de basis van de oprichting van Kapriol', ook bekend in Esperantoland. Een groep waarin de Nederlandse folk wat vrijer werd bewerkt en waar ook ruimte was voor andere soorten wereldmuziek en balfolk.

Marian was ook actief in de samenleving. Ze zat samen met Marita voor GroenLinks in de gemeenteraad van Oost-Stellingenwerf, ze begeleidden vluchtelingen en richtten het Nivon-Stellingen-wandelpad op. Op maandag 24 januari jongstleden werden Marian en Marita voor al hun activiteiten beloond met een lintje en allebei benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Marian is 64 jaar geworden.

Namens de Vlaamse Esperantobond bieden wij onze oprechte deelneming aan.

Piet Glorieux

UEA HEEFT BESLOTEN ZIJN HUIS TE VERKOPEN...

Het Centra Oficejo (CO) van de Wereld-Esperanto-vereniging (UEA) is het hoofdkwartier van de UEA. Volgens de statuten van de Vereniging is zij gevestigd in Rotterdam, Nederland. Het huidige adres is Nieuwe Binnenweg 176, Rotterdam. In 2020, als onderdeel van het financiële herstelwerk van de Vereniging, die al tientallen jaren te kampen heeft met opeenvolgende tekorten, had de UEA-commissie de raad van bestuur al opgedragen om het huidige kantoorgebouw te verhuren. Bij het analyseren van deze instructie hebben de financiële commissie en het UEA-bestuur in 2021 de commissie het alternatief aangeboden om het kantoorhuis te verkopen. Om het huis te kunnen verhuren moet het namelijk eerst worden verbouwd. Door nieuwe wettelijke vereisten in Nederland zouden die verbouwingen een uitgave van meer dan 200.000 euro vragen. Alle officiële informatie over het onderwerp is beschikbaar in de downloadmap van de commissie, op de UEA-website, of is tijdens vergaderingen of per e-mail aan

de commissie verstrekt via de discussielijst van de UEA-commissie, die openbaar is.

Een lijst met veelgestelde vragen kan je terugvinden op <https://mallonge.net/verkoop>. Je kan er een antwoord vinden op onder andere de volgende vragen:

- Wat zijn de argumenten voor en tegen de verkoop? Waarom wordt er niet voor gekozen om het huis te verhuren?
- Als het huidige kantoorhuis wordt verkocht, waar gaat UEA dan heen? Gaat UEA Nederland verlaten?
- Sluit UEA het Centra Oficejo?
- Geeft UEA de Hector Hodler-bibliotheek weg?
- Geeft de UEA zijn archief weg?
- Organiseert de UEA niet langer de Universele Congressen?
- Ondersteunen UEA-leden de verkoop?

Yves Nevelsteen

WETENSCHAPPELIJKE KALENDER IN HET ESPERANTO

De wetenschappelijke schoolkalender van de Spaanse Hoge Raad voor Wetenschappelijk Onderzoek (CSIC) heeft een Esperantoversie in 2022!

De kalender is vergezeld van een didactische gids, ook in het Esperanto, zodat leraren hem op scholen kunnen gebruiken.

De kalender is beschikbaar in het Spaans, Galicisch, Asturisch, Catalaans, Aragonees, Baskisch en Engels en vanaf dit jaar ook Esperanto, Frans en Arabisch. De Esperantoversie werd verzorgd door de Spaanse Esperantofederatie. Een voorbeeld van het uiterlijk is te zien in de onderstaande afbeelding. De kalender is beschikbaar op: <https://mallonge.net/kalendaro>

Neem zeker ook eens een kijkje op de Twitteraccount <https://twitter.com/SciKalendaro>

José Antonio del Barrio
<http://www.esperanto.es>

MARTO **2022**

L 28	M 1 1960 Naskiĝas molekula biologo Ángela Nieto. Si elstaras pro sia esplorado pri ĉela movebleco, kiu ebligis kompreni kiel modifit tiun liaĵonere.	Me 2 1779 Naskiĝas botanikisto kaj politikisto Joel Roberts Poinsett. La belega eŭforbio, estas nomata ankaŭ poinsettio liaĵonere.	J 3 1917 Naskiĝas fizikisto Sameera Moussa. Specialisto pri atomradiado, si laboris por disponigi la medicinan uzon de nuklea teknologio al ĉiuj.	V 4 1906 Naskiĝas Eleanor Josephine Macdonald, pioniro pri kancera epidemiologio kaj esplorado. Si estis unu el la unuaj homoj, kiuj proponis la ideon, ke kancero estas preventebla malsano.	S 5 1914 Naskiĝas nuklea fizikisto He Zehui. Sia esplorado pri nuklea fiziko inkluzivas pioniran laboron pri fisio kaj pri la nenigo de la paro pozitrono-elektrono.	D 6 2014 Viva korala rito kun surfaca areo de 28 km² estas malkovrita en irakaj akvoj.
L 7 1917 Naskiĝas programisto Betty Snyder Holberton. Si estis unu el la komencaj ses programistoj de la unua ĝeneralaĉela komputilo ENIAC. Ankaŭ estas bone konataj siaj kontribuoj al la programlingvo COBOL.	M 8 1618 Johannes Kepler malkovris la harmonian leĝon, la trian leĝon, kiu portas lian nomon. Lia formulado estis: «La kvadrato de la periodoj de la orbito de la planedoj estas proporcia al la kubo de ilia averaĝa distanco al la Suno».	Me 9 1911 Naskiĝas Clara Rockmore, kies nomo estas tre ligata al la teremino, la elektronika muzikilo, kiun si ludis dum jaroj kaj helpis perfektigi.	J 10 1941 Naskiĝas George P. Smith. Li ricevis la Nobel-premion pro sia tekniko por indukti la fabrikadon de proteinoj de bakterioj. Ĉi tiu tekniko estis ŝlosilo al la disvolvigo de enzimoj kaj medicinoj.	V 11 1997 La Electronic Frontier Foundation (Ret-Lima Fondumo) havigis sian Premion Pioniro al Hedy Lamarr kaj George Antheil pro ilia disvolvo de la unua versio de la malvasta spektro por longdistancaj sendrataj komunikadoj. Tiu invento estas konsiderata antaŭulo de vifio.	S 12 1791 Mortas la arabisto, bibliografo kaj bibliotekisto Miguel Casiri. Li estis la aŭtoro de la <i>Bibliotheca Arabico-Hispana Escorialensis</i> (katalogo de la arabaj manuskriptoj de Eskorialo).	D 13 1941 Naskiĝas medicisciencisto Daniela Meadows. Si estis specialisto kaj ĉefa aŭtoro de la raporto <i>La limoj de kreskado</i> . Si proponis la t.n. dek du punktoj de sistema sanĝo.
L 14 1954 Naskiĝas kuracisto kaj bakteriologo Paul Ehrlich. Li ricevis Nobel-premion kun Ilija Meĉnikov, rekone al sia laboro pri imunologio.	M 15 1813 Naskiĝas la kuracisto John Snow, konsiderata la patro de la moderna epidemiologio. Li montris, ke la trinkado de poluita akvo el fonto en la kvartalo Soho kaŭzis la Londonan holeran epidemion de 1854.	Me 16 1789 Naskiĝas fizikisto kaj matematikisto Georg Simon Ohm. Lia laboro pri elektro kondukis al la tiel nomata leĝo de Ohm, kiu rilatigas la intenson de elektra kurento, ĝian elektromovan forton kaj ĝian reziston.	J 17 1805 Naskiĝas la baritono kaj kantinstruisto Manuel Patrio Garcia. Lia intereso pri studado de la homa voĉo igis lin elpensi instrumenton por ekzameni la laringon: la laringoskopon.	V 18 1964 Aleksej Leonov faras la unuan spacpromenadon en la soveta misio Voshod 2.	S 19 1900 Naskiĝas fizikisto kaj kemiisto Frédéric Joliot-Curie, edzo de Irène Joliot-Curie. Laŭ la insisto de sia bopatrino Marie Skłodowska-Curie, li doktoriĝis en 1930, kvin jarojn poste Irène kaj Frédéric ricevis la Nobel-premion pro sia laboro pri sintezo de novaj radioaktivaj elementoj.	D 20 1987 Estas prezentita Zidovudino aŭ AZT. Ĝi estis la unua kontraŭretrovirusa drogo taŭga por homoj infektitaj per HIV.

BOBELARTO: PARTOPRENU ANKAŬ VI

Kiuj estas ni?

Ni estas teamo de entuziasmaj homoj pri nuntempa literaturo en Esperanto. Ni verkas, legas kaj diskutas pri literaturo, organizas verkatelierojn, konkursojn (ĉu vi jam aŭdis pri INK?), kaj kuraĝigas vin ekverki kaj partopreni en la literatura vivo de Esperantujo.

Ni uzas Esperanton kiel ponto-lingvon por kunligi homojn ĉirkaŭ la mondo, kiuj ŝatas ĉiaspecajn verkojn.

Ni legas kaj helpas diskonigi viajn verkojn, donas kritikon kaj kune ni kontribuas al vivanta komunumo de literatur-ŝatantoj.

La verksejnoj kaj laŭtlegadojn gvidas Stela Besenyei-Merger.

Ĉu vi ne povas vivi sen literaturo?

Vi estas en la plej bona angulo de la reto por verki, legi kune en Esperanto! Ekzistas pluraj grupoj:

Mi verkas regule: Ĝi taŭgas por vi, se vi jam verkas: ekzemple vi jam sendis novelon al konkurso, aŭ jam aperis artikolo, verko via en Esperantaj-ĵurnaloj.

Mi ŝatas legi en Esperanto: La gvidanto de la sesio prezentas mallonge la elektitajn verkojn, kaj kial elektis specife tiujn ĉi. Ni komencas legi verkon kune. Ni ĉiu legas, kaj ĉirkaŭdonas la eblecon al ĉiu laŭtlegi.

Mi volas provi verki: La celo estas ekverki. Ni scias, ke komenci estas plej malfacile. Vi havas ideojn, volus eble provi, sed fine ne faras. Por tiuj homoj estas perfekta tiu ĉi ateliero!

<https://bobelarto.ink/>

MOVEMO DE BOBELARTO

Legu la detalojn de MoVeMo ĉi tie!

Ĉu vi havas demandojn pri la defio?

Skribu al ni ĉe info@bobelarto.ink

Bonvenon al nia Monda Verk-Monato!

La sekva MoVemo okazos en **aprilo de 2022**.

Dum 30 tagoj ni verkos, tradukos aŭ legos por pli fortigi nian kutimon okupiĝi pri Esperanto-literaturo!

Dum MoVemo ni havas Telegramo-grupon por komuniki inter la partoprenantoj!

Vi povas partopreni ekzemple per:

- ĉiutaga **verkado** de 100-500-1000 vortoj, unu rakonto, poemo, novelo aŭ kantoteksto aŭ
- ĉiutaga **tradukado** de ajna teksto al Esperanto: unu paĝo, unu poemo, unu novelo, unu proverbo aŭ
- ĉiutaga **legado** en Esperanto: unu rakonto, tri minutoj, unu poemo, aŭ parto de ajna teksto laŭ via plaĉo.

Kiam ni remalfermos la grupon en telegramo vi povos rakonti tie kiun defion vi elektis por vi mem!

A.-J. WITTERYCK: EEN ESPERANTO-BOEKENPIONIER IN VLAANDEREN

Op 10 december 2021 werd, tijdens een studienamiddag in de Openbare Bibliotheek Brugge, een boek voorgesteld met als titel “Boeken uit Brugge. Studies over Brugse boekgeschiedenis”. Het was het afscheidproject van mijn collega Ludo Vandamme, historicus, in dezelfde bibliotheek. Wat begon als een bescheiden project met bijdragen van zijn erfgoedcollega’s werd uiteindelijk een klepper van 240 bladzijden, een soort *liber amicorum* met niet minder dan 25 chronologisch en thematisch zeer gevarieerde bijdragen.

Enkele daarvan, om je een idee te geven: *De consolatione philosophiae* van Boëthius in middeleeuws Brugge, *Papier bij Colard Mansion, Het boek in Brugge onder de aartshertogen Albrecht en Isabella (1598-1633), Brugse boekdrukkersstambomen in de 17e en 18e eeuw, Gezelle en het Brugse boekenbedrijf, Prentenboeken van uitgeverij Desclée de Brouwer, Esperantoboeken uit Brugge, ...*

Esperantoboeken uit Brugge... Hallo? Wat doen Esperantoboeken daar tussen al die wetenschappelijke bijdragen? Inderdaad, ik besloot mijn veilige onderwerp “Liedjesboeken in de Openbare Bibliotheek Brugge” te laten varen en mij op glad ijs te begeven, alle eventueel gegniffel ten spijt, met een bijdrage over de Internationale Taal van Ludovik Zamenhof en de Brugse drukker-uitgever en Esperantopionier Antoon-Jozef Witteryck.

De bijdrage bestaat uit drie delen. Het eerste gaat over het Esperanto zelf. Het tweede omvat een biografie van Antoon-Jozef Witteryck (Oostkamp 1865 – Assebroek 1934). In het derde deel ga ik na wat er in officiële instellingen in Vlaanderen - dus los van privéverzamelingen - nog bewaard wordt van de werken in of over het Esperanto uitgegeven door Witteryck. Zes foto’s illustreren de tekst, met als topper de foto waarop een trotse A.-J. Witteryck schouder aan schouder poseert naast L.L. Zamenhof tijdens of net na het eerste Wereldcongres van Esperanto in Boulogne-sur-Mer in 1905.

Tot slot, als citaat, de laatste zinnen van mijn bijdrage: “Wat van zijn [= A.-J. Witteryck] Esperantouitgaven ... tot ons gekomen is, werd en wordt met recht en reden door zorgzame handen bewaard en beheerd. Het Esperanto-erfgoed, waar het Esperantofonds van A.-J. Witterycks uitgeverij een bescheiden maar niet onbelangrijk deel van uitmaakt, behoort immers tot het Brugse, Belgische en internationale erfgoed.”

Johan Van Eenoo, Esperantoboeken uit Brugge. De drukkerij-uitgeverij Antoon-Jozef Witteryck te Steenbrugge en haar Esperanto-fonds, in: Boeken uit Brugge. Studies over Brugse boekgeschiedenis, red. Ludo Vandamme. - Brugge: uitgeverij Van de Wiele, 2021, p. 204-213, ill., muz.

EU-CONFERENTIE – CAMPAGNE VAN UEA – WERK MEE!

In de laatste twee nummers hebben we het al uitgebreid gehad over de EU-conferentie en hoe onze ondersteuning van de Esperantovoorstellen misschien wel kan bijdragen tot de beeldvorming over Esperanto.

Sinds november 2021 is de tweede fase aan de gang. Tijdens deze fase beraadslagen een reeks hooggeplaatsten over de diverse voorstellen die zijn ingediend. Het gaat hierbij om EU-parlementsleden, leden van de nationale parlementen, vertegenwoordigers van de Europese Commissie, ambtenaren en zelfs journalisten.

Het is belangrijk dat wij de stem van Esperanto in deze discussies laten horen. Klaus Leith is de coördinator van de informatiecampagne, die beschreven staat in de volgende UEA-vikio: mallonge.net/

Dit kan je als volgt doen (voor mei 2022):

1) Met bijgaande **briefkaart** (die je kan verkrijgen bij de Vlaamse Esperantobond) (zie vierde alinea in hoofdstuk “La du fazoj de la kampanjo” van de UEA-vikio)

Zie de modeltekst en adresstructuur in bijgaand kader. Je zal merken dat deze tekst Esperanto niet vermeldt. Bedoeling is om de nieuwsgierigheid van de bestemming te wekken en om te vermijden dat hij/zij het voorstel op basis van het foute beeld van Esperanto zelfs niet bekijkt. Dit is belangrijk voor korte boodschappen.

2) Per **mail** of **brief** (zie derde alinea in hoofdstuk “La du fazoj de la kampanjo” van de UEA-vikio) Daarvoor stelt UEA ook een modeltekst ter beschikking, zie link in de tekst.

In de derde alinea van de UEA-vikio staat ook een link naar de bestemmingen die je kan aanschrijven. Als Vlaming richt je je wellicht met de meeste kans op succes naar een Nederlandstalige bestemming.

Stuur een kaart of brief naar een EU-parlementslid

Gebruik bijgaande briefkaart, met – bij voorkeur – onderstaande modeltekst en onderstaand adres

Modeltekst:

Conferentie over de toekomst van Europa

Hierbij vraag ik u om ook voor een van de meest gesteunde voorstellen te kiezen: <https://mallonge.net/eu23893>, namelijk een veel beter taalonderwijs in Europa. Met zoveel verschillende talen in Europa vind ik het belangrijk dat de burgers goed taalonderwijs krijgen. Daarom vraag ik u om dit voorstel te steunen.

Adres:

Europees Parlement
<Naam>
Wiertzstraat 60
B-1047 Brussel (België)

Kies een van deze EU-parlementsleden voor de kaart:

Mevr. Annemieke De Clerck (Europese democratie)
De heer Guy Verhofstadt (Opvoeding, cultuur, jeugd, sport)
Mevr. Assita Kanko (Digitale transformatie)
Mevr. Kathleen Van Brempt (Gezondheid)

Contactadressen in Vlaanderen

www.esperanto.be/groepen

ANTWERPEN

Esperanto-Antwerpen, p/a Lange Beeldekensstraat 169, BE-2060 Antwerpen,

tel.: 03 234 34 00 www.esperanto.be/antwerpen

esperanto-antwerpen@esperanto.be

La Verda Stelo: Ella Strug (voorzitter)

BRUGGE

Paco kaj justeco, Heidi Goes, Assebroeklaan 2, BE-8310 Brugge,

tel.: 050 67 51 78, heidi.goes@gmail.com

<https://paco-kaj-justeco.weebly.com>

GENT

La Progreso, Katja Lödör, Peter Benoîtlaan 117, BE-9050 Gentbrugge,

tel.: 09 230 16 77, gents@esperanto.be - www.esperanto.be/gent

Door de aanhoudende coronacrisis worden er momenteel nauwelijks fysieke Esperanto-bijeenkomsten gehouden. Maar esperantisten zijn creatief; de online initiatieven zijn niet te tellen. Veel organisatoren van dergelijke evenementen informeren hierover via de website Eventa Servo. Neem zeker eens een kijkje!
<https://eventaservo.org>

Andere nuttige adressen

Vlaamse Esperantobond / Flandra Esperanto-Ligo

Lange Beeldekensstraat 169, BE- 2060 Antwerpen, tel.: 03 234 34 00

info@fel.esperanto.be, www.esperanto.be

Belga Esperanto-Federacio (BEF): Kristin Tytgat, kristin.tytgat@skynet.be
www.esperanto.be/bef

ILEI-Belgio (Esperanto-leraars): Marc Cuffez, Elisabethlaan 295, BE-8400 Oostende, tel.: 0486 36 23 65, flandrio@hotmail.com
www.ilei.info

Verdaj Skoltoj

p/a Valère Doumont, Rue des Champs, 3 5060 Sambreville, tel.:0485 517 552; info@verdajskoltoj.net - www.verdajskoltoj.net

Valona Esperanto-asocio, V.Esp-o

p/a Jean Annet, Rue de la Terre Franche 31 - 5310 Eghezée, tel.: 0495 10 32 30, esperanto.wallonie@gmail.com

Esperantista Brusela Grupo vzw (EBG) sekretariejo: p/a Yves De Keyzer, Perkstraat 78, BE-1630 Linkebeek tel.: 0498 04 00 95; sekretario@esperantobruselo.org - www.esperantobruselo.org/nl
Françoise Pellegrin, Eiklaan 14, BE-1640 Sint-Genesius-Rode

Esperanto Nederland, secretaris, Ineke Emmelkamp, Arubastraat 12, 9715 RW Groningen, tel.: +31 (0)50 5718842
sekretario@esperanto-nederland.nl
www.esperanto-nederland.nl/groepen

Hoofdkantoor van de Esperanto Wereldvereniging/Centra Oficejo de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, tel.: +31(0)104 361 044, uea@co.uea.org - www.uea.org

Bestuursleden van FEL

Voorzitter:	Nicky Janssen
Ondervoorzitter:	Ivo Vercammen
Secretaris:	Piet Glorieux
Penningmeester:	Kevin De Laet
Bestuursleden:	Yves Nevelsteen, Johan Van Eenoo

www.esperanto.be/horizontaal

Giften vanaf 40,00 euro aan de VEB komen in aanmerking voor belastingvermindering.